Dosarul nr. 21r-756/23 Prima instanță : Judecătoria Orhei sediul Rezina
1-22186498-02-21r-20032023 Judecător : Ivan Parii

D E C I Z I E
În numele Legii
(dispozitiv)

23 noiembrie 2023 municipiul Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Președintele ședinței de judecată Iurie Iordan
Judecătorii Elena Cojocari și Marcel Juganari
Cu participarea:
Avocatului Dragomir Petcu
Condamnatului (*prin teleconferință*) Marin Bucilă

judecând în ședința de judecată publică, în ordine de recurs, recursul condamnatului Bucilă Marin și cel al directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Dascal Veaceslav, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 13 februarie 2023, la cererea condamnatului Bucilă Marin împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO,-

În conformitate cu prevederile art. 469 - 471 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E:

Admite recursul condamnatului Bucilă Marin și cel al Penitenciarului nr. 17 Rezina, casează încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 13 februarie 2023,, privindu-l pe Bucilă Marin și trimite cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător Iurie Iordan

judecător Elena Cojocari

judecător Marcel Juganari

Dosarul nr. 21r-756/23 Prima instanță : Judecătoria Orhei sediul Rezina
1-22186498-02-21r-20032023 Judecător : Ivan Parii

D E C I Z I E
În numele Legii

23 noiembrie 2023 municipiul Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Președintele ședinței de judecată Iurie Iordan
Judecătorii Elena Cojocari și Marcel Juganari
Cu participarea:
Avocatului Dragomir Petcu
Condamnatului (*prin teleconferință*) Marin Bucilă

judecând în ședința de judecată publică, în ordine de recurs, recursul condamnatului Bucilă Marin și cel al directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Dascal Veaceslav, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 13 februarie 2023, la cererea condamnatului Bucilă Marin împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO,-

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei*:*
În procedura instanței de fond, din 0220.12.2022– 13.02.2023;
În Curtea de Apel Chișinău: 20.03.2023 – 23.11.2023.
Procedura de citare legală a fost executată.

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

C O N S T A T Ă :

1. La data de 19.12.2022, condamnatul Bucilă Marin, a depus plângere împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție în Penitenciarele nr. 12 Bender, nr. 13 Chișinău și nr. 17 Rezina care, conform

jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

În motivarea plângerii a a menționat că condițiile de detenție în P-12 Bender și P-13 au constituit obiectul unei examinări, în acest sens fiind pronunțată încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 15.04.2022. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2022, încheierea numită a fost casată, iar cauza transmisă la rejudecare. Astfel, este de acord ca să fie evaluate doar condițiile sale de detenție în P-17 Rezina, iar condițiile de detenție în P-12 Bender și P-13 Chișinău să fie examinate ulterior, cînd în adresa instanței v-a parveni cauza transmisă la rejudecare. Condamnatul a solicitat să fie redus din termenul de pedeapsă proporțional la perioada în care a fost deținut în condiții inumane în Penitenciarul nr. 17 Rezina, în perioadele: 18.07.2022-19.09.2022 și 21.11.2022 pînă în prezent. A menționat că celulele în care a fost deținut erau supraaglomerate, în acestea persista umezeala, fiecărui deținut îi revenea spațiu mai mic de 4 m2 și mâncarea era slabă. În P-17 Rezina a fost deținut în celulele cu nr: 53- 4 persoane,76 – 5 persoane. La moment se deține în celula cu nr.53. Condițiile în celula respectivă la fel sunt inumane și degradante, aceasta fiind suprapopulată.

2. *Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 13 februarie 2023* s-a admis parțial plângerea condamnatului Bucilă Marin împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, condamnatul Bucilă Marin, a fost deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina, în perioada 18.07.2022 - 19.09.2022 timp de 63 (șase zeci și trei) de zile, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Bucilă Marin, născut la 16.08.1997, cu 6 (șase) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.17 Rezina, în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO.

În privința perioadei rămase de 3 (trei) zile, calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a acordat cu titlu de compensare condamnatului Bucilă Marin, suma de bani în mărime de 150 (una sută cincizeci) lei, adică, câte o unitate convențională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Capătul de plîngere privind constatarea încălcării drepturilor privind condițiile de detenție a condamnatului, garantate de art.3 CEDO, pentru deținerea lui Bucilă Marin în Penitenciarul nr. 17 Rezina, începând cu 21.11.2022 până în prezent, în celula cu nr. 53, s-a respins ca neîntemeiată.

3. *Nefiind de acord cu încheierea dată, a declarat recurs în termen directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Dascal Veaceslav* prin care solicită, admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 13 februarie 2023, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Bucilă Marin privind aplicarea prevederilor art. 473^2-473^4 din Codul de procedură penală, ca fiind neîntemeiată şi nefondată, precum şi tardiv înaintată.

În motivarea cererii de recurs, s-a invocat faptul că soluția emisă de judecătorul de instrucție pe cauza nr. 21ji-549/2022 ca fiind una ilegală, neîntemeiată şi pasibilă casării.

Indică recurentul că condamnatul Bucilă Marin s-a adresat instanței de judecată, Judecătoria Orhei sediul Rezina, plângerea sa fiind înregistrată în cancelaria judecătoriei la 19 decembrie 2022 de unde rezultă că a depus-o contrar prevederilor art. 472^2 alin.(5) al Codului de procedură penală, care expres prevede că ”Plîngerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deținuți în astfel de condiții”, acest termen de 6 luni fiind un termen de prescripție, iar plângerea lui Bucilă Marin urma a fi respinsă de instanța de judecată ca tardiv înaintată. Concluzia în cauză reiese din faptul recunoașterii de către instanța de judecată a deținerii condamnatului Bucilă Marin în condiții inumane si degradante în perioada 18.07.2022-19.09.2022.

Menționează că în raportul prezentat de Penitenciarul nr. 17-Rezina. au fost descrise condițiile de detenție din acest penitenciar referitor la problemele invocate de reclamant în plângerea sa cu descrierea detaliată a situației actuale a condamnatului, respectiv a condițiilor în care acesta s-a deținut în Penitenciarul nr.l3-Chisinău, Penitenciarul nr,12-Bender si Penitenciarul nr. 17-Rezina**,** cu prezentarea argumentelor plauzibile fondate pe probe concrete, inclusiv imagini foto care combat pretenția condamnatului că s-ar fi încălcat careva norme legale care ar constitui o sursă de tratament inuman sau degradant decât dacă nu ar oferi un spațiu locativ mai mic decît cel prevăzut de legislație. Condițiile de deținere din Penitenciarul nr. 17-Rezina fiind probate cu foto-tabelul anexat la materialele cauzei din celula nr. 53**,** unde acesta s-a deținut si se deține la moment.

Totodată, la examinarea plângerii înaintate de Bucilă Marin**,** privind condițiile precare de detenție din Penitenciarul nr. 17-Rezina, instanța de judecată n-a luat în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum şi pe

practica Curții Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, facînd referire la cauza Mozer c. R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, precum şi alte rapoarte ale organizațiilor naționale şi internaționale ce țin de acest aspect.

4. *La fel, nefiind de acord cu încheierea dată, a declarat recurs în termen şi condamnatul Bucilă Marin* prin care solicită, admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 13 februarie 2023, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă plângerea în deplin volum.

În motivarea recursului a invocat că, cu concluzia formulată de instanța de fond nu este de acord şi consideră că aceasta nu corespunde realității, or, în cadrul Penitenciarului nr. 17 Rezina în nici într-o celulă nu persistă condiții bune de detenție.

Afirmă că aceste constatări, contravin şi prevederilor pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin H.G. 583 din 26.05.2006, care garantează spațiul de cazare, nu mai puțin de 4 m2 , pentru fiecare deținut.

Este evident şi faptul că Bucilă Marin, pe lângă faptul beneficieri a unui spațiu limitat de cazare în detenție, a fost lipsit şi de condiții normale de detenție în ceea ce ține de igienă, ventilare şi iluminare suficientă, pentru a le califica ca condiții umane, în mare parte celulele în care s-a deținut fiind lipsite de minimul necesar de detenție la aspectul respectiv garantate de norma menționată supra.

A reiterat apărarea că condițiile de detenție în Penitenciarul nr.17 în celula nr. 53 erau deplorabile, în celule era frig, insecte, mâncarea nu era de calitate, menționează că instanța de fond a făcut un calcul greşit asupra cerințelor înaintate care urmează a fi examinate suplimentar şi emite o nouă hotărâre**.**

5. Procedura de citare legal executată.

În şedința instanței de recurs avocatul Petcu Dragomir în numele condamnatului Bucilă Marin şi condamnatul au solicitat admiterea recursului declarat în temeiul motivelor de fapt și de drept invocate cu respingerea recursului declarat de administrația Instituției Penitenciare nr.17 Rezina.

În şedința instanței de recurs reprezentantul instituției penitenciare nr. 17 Rezina fiind înștiințați în mod legal despre data, ora și locul examinării cauzei în ședința instanței de recurs nu s-a prezentat, nu a solicitat examinarea cauzei în lipsă.

Astfel, Colegiul Penal a dispus examinarea cauzei în lipsa reprezentantului Penitenciarului nr. 17 Rezina, nefiind încălcat în cazul dat dreptul la un proces echitabil or, potrivit art. 447 alin.(1) CPP *Judecarea recursului se face cu citarea procurorului, avocatului și celorlalte părți. Participarea procurorului și a avocatului în ședința instanței de recurs este obligatorie.* ***Neprezentarea inculpatului, părții vătămate, părții civile și părții civilmente responsabile legal***

citate, precum și a reprezentanților lor nu împiedică examinarea recursului, *însă dacă este necesar, instanța de recurs poate recunoaşte prezența lor obligatorie, informîndu-i despre aceasta.*

6. *Examinând materialele prezentate, în raport cu motivele recursurilor declarate, ținând cont de opinia participanților la proces, Colegiul penal consideră justificat de a admite recursurile declarate, a casa încheierea cu dispunerea rejudecării cauzei, pentru considerentele ce urmează*.

În conformitate cu prevederile art. 444 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile judecătorești pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond în cazurile în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod procedură penală, *„Judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare”.*

Conform art. 441 alin. (2) Cod procedură penală, “Instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art.444, însă ea este obligată ca, în afara temeiurilor invocate şi cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs”.

Instanța, deși era obligată să argumenteze convingător fiecare motiv invocat în parte, a ignorat aceste prevederi şi a pronunțat o încheiere nemotivată.

Astfel, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă şi imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzați în materie penală îndreptate împotriva sa.

Potrivit prevederilor art.7 Cod procedură penală „Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova şi ale prezentului cod”.

În orice societate democratică, protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului. Conform art. 20 al Constituției Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești atunci când drepturile, libertățile și interesele acesteia au fost violate.

Art. 1 Cod procedură penală, stipulează că, „procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală şi a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces şi a altor persoane, desfășurată în conformitate cu prevederile Codului de Procedură Penală, având drept scop protejarea persoanei,

societății şi statului de infracțiuni, precum şi protejarea persoanei şi societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale şi nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală şi condamnată".

Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către judecătorul de instrucție ceea ce a dus la atingerea dreptului deținutului la un proces echitabil.

7. Din materialele cauzei rezultă, că prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 16.11.2020, Bucilă Marin a fost recunoscut vinovat de comi8terea infracțiunilor prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. b), c) și d) Cod penal (3 episoade) și art. 208 alin. (1) Cod penal, iar în baza art.84 Cod Penal al Republicii Moldova, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i s-a stabilit lui Bucilă Marin ***** pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 4 (patru) ani cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul ispășirii pedepsei penale în privința lui Bucilă Marin ***** a fost calculat din momentul pronunțării sentinței - 16 noiembrie 2020.

Începutul termenului executării pedepsei se calculează din 21.04.2020, iar sfârșitul termenului este la 20.04.2024.

Potrivit materialelor cauzei, raportului nr.2/340 din 01.02.23, prezentat de administrația instituției penitenciare nr.17 Rezina în privința condamnatului Bucilă Marin, reiese că, acesta s-a deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina, în perioadele: 18.07.2022-19.09.2022 și 21.11.2022 pînă în prezent.

8. În plângerea înaintată, condamnatul solicită constatarea aflării sale în detenție, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru perioada de timp în care a fost deținut în Penitenciarul nr. 17 Rezina pentru perioadele 18.07.2022-19.09.2022 și 21.11.2022 pînă în prezent.

Conform art. 473^2 alin. (5) Cod de procedură penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

În aceste condiții, termenul stabilit de legiuitor prin art. 4732 alin. (5) CPP, se va calcula prin prisma faptului intrării în vigoare a Legii nr. 272, care se constatată a fi 01.01.2019.

Potrivit materialelor cauzei, și anume a raportului prezentat de administrația instituțiilor penitenciare nr.17 Rezina, condamnatul Bucilă Marin, s-a aflat în

detenție în penitenciarul nr. 17 Rezina începând cu 18.07.2022, pînă în prezent, fiind transferat o singură dată în P-13 Chișinău în perioada 19.09.2022-21.11.2022.

În plângerea înaintată de condamnatul Bucilă Marin se solicită, constatarea aflării lui, în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru perioada în care a fost deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina.

Colegiul, constată că, condamnatul Bucilă Marin, deținut în Penitenciarul 17 Rezina, a depus în instanța de judecată, plângere datată cu 19.12.2022, ce se referă la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.17 Rezina, ce a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Orhei sediul Rezina la 20.12.2022, și deoarece se invocă deținerea în perioada continuă începînd cu 18.07.2022 până în prezent, în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. art. 473^2 , 473^3 şi art. 473^4 CPP, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 4732 alin. (5) din Codul de procedură penală, au fost respectate pe deplin.

9. Conform prevederilor art. 473^4 alin.(4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

Potrivit dispozițiilor art. 473^4 alin.(6) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), prevenții sânt despăgubiți în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă.

În temeiul prevederilor art. 473^2 alin.(3) Cod de procedură penală, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății

victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

CEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane și/sau degradante, și anume: suprapopularea din penitenciare – consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43- 44); lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26.10.2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției (Ostrovar c. Moldovei, 13.09.2005, § 80).

Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant", atunci când s-a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare și inferioritate capabile să le umilească și să le înjosească (Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI). Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă" în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili și înjosi persoana și dacă, în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar și absența unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 (Raninen v. Finland, hotărâre din 16 decembrie 1997, Reports of Judgments and Decisions, 1997-VIII, pp. 2821-22, § 55, şi Peers v. Greece, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).

Considerent din cele enumerate supra, instanța de recurs reține că condamnatul Bucilă Marin, în plângerea înaintată, a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor art. 473^{2} -47^{34} CPP, cu reducerea termenului general din pedeapsa stabilită în baza circumstanțelor ce cad sub incidența prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în partea ce ține de condițiile de detenție din Penitenciarul nr.17 Rezina. S-a invocat

că, condițiile de trai în celule erau precare, fiind prezent mucegaiul și condiții insalubre iar mâncarea era slabă.

10. Astfel, Colegiul reține ca fondate constatările instanței de judecată referitoare la dificultățile cu care s-a confruntat Bucilă Marin pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 17 Rezina, în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Prin urmare, informațiile prezentate de către administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina, cu referire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 17 Rezina, precum că Bucilă Marin a fost deținut în condiții ce au corespuns minimului necesar conform condițiilor izolatorului de urmărire penală, instanța de recurs le apreciază critic, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

Așadar, în partea ce ține de condițiile de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale din Penitenciarul nr. 17 Rezina, instanța de judecată reține că, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, la punctul 464, se stipulează că ”Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m.p., care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 și 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut și 10 de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Astfel, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în pct. 30 al Raportului din 13.12.2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05 – 11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară, a subliniat că, în acestea, în continuare persistă faptul că în multe celule condițiile materiale și igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient și totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea

celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-și mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

În aceeași ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate ca condiții inumane și degradante.

La caz, Colegiul penal reține că, reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție.

Contrar recomandărilor pre citate, studiind rapoartele prezentate de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr. 17 Rezina, Colegiul penal a stabilit că, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Bucilă Marin, din care reiese, că în general suprafața standard de 4 m² per deținut, nu a fost probată inclusiv și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP).

Subsecvent, instanța de recurs reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului, la aceste aspecte, sunt declarative și lipsite de suport probatoriu, or conform raportului menționat, Penitenciarul nr.17 are nevoie de reconstrucții capitale ale anumitor blocuri şi reparații în majoritatea celulelor deținuților. Chiar dacă standardul de cel puţin 4 m2 de spațiu locativ pentru deținut se respectă în celule, condițiile materiale de detenție erau în general nesatisfăcătoare. Mobilierul (paturile, scaunele,) este vechi, cel mai des defect, condițiile de igienă fiind mediocre, lenjeria de pat (perne, saltele, cearșafuri, pături) uzate. Această imagine se creează şi datorită faptului că multe din celule, în special ale deținuților la detenție pe viaţă, sunt pline de numeroase dizabilități şi persoanelor în etate. Majoritatea veceurilor sunt într-o stare deplorabilă şi necesită reparate şi înlocuite obiectele sanitare vechi. Deținuții au acces la baie o dată în săptămână.

Totodată conform raportului menționat Consiliul a recomandat administrației penitenciarului să ia măsuri pentru îmbunătățirea calității preparării hranei şi

implicarea personalului calificat în acest scop, prin instruirea specializată în bucătari a deținuților care sunt implicați în prepararea hranei.

Colegiul penal nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

Mai mult examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare nr. 17 Rezina nr. 2/340 din 01.02.2023, Colegiul penal susține poziția instanței de fond că în raportul menționat a fost prezentată o informație generală, astfel faptele invocate de Bucilă Marin poartă în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Totodată este de menționat că, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Bucilă Marin condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul prezentat, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului.

Luînd în considerație informația prezentată din raportul nr. 2/340 din 01.02.2023 (f.d.6-19), Colegiul constată că, suprafața locuibilă a celulelor în care a fost deținut Bucilă Marin este de mai puțină de 4 m² per deținut, ceea ce se atestă că nu a fost acordată spațiu necesar locuibil. Astfel, instanța constată că condamnatul în perioada 18.07.2022 - 19.09.2022 a fost deținut în celula nr. 76 în condiții de supraaglomerare.

11. Subsidiar Colegiul Penal atestă că, instanța de fond greșit a reținut că, reprezentantul penitenciarului, a probat nemijlocit condițiile de detenție de cînd condamnatul se deține în celula cu nr. 53, începând cu 21.11.2022 pînă în prezent. Instanța vizualizând tabelul foto, apreciază condițiile în celula cu nr. 53, drept adecvate, iar deținerea condamnatului în ea, nu constituie o sursă a tratamentului inuman sau degradant, instanța consideră plângerea neîntemeiată în această parte, urmând să o respingă, or, având Raportul anual de activitate pentru anul 2017, întocmit de Consiliul pentru Prevenirea Torturii potrivit căruia „Nivelul de supraaglomerare observat de CpPT într-un număr de celule este inacceptabil. CpPT nu a putut trece cu vederea Ordinul MJ nr. 576 din 31.12.2014 „ Cu privire la aprobarea numărului maxim de condamnați admis pentru deținere în penitenciare”, conform căruia constituie 8654 m2 şi suprafața medie calculată constituie 3 m2 în 9 din 17 instituții. Astfel, pentru Penitenciarul nr. 17 Rezina au fost calculați la 2820 m2 în care au fost cazați 850 persoane”, iar până în prezent condițiile

detenției în Penitenciarul nr. 7 nu au fost schimbate, se constată încălcarea art. 3 CEDO în privința lui Bucilă Marin.

Mai mult Colegiul reține că Penitenciarul nr.17 are nevoie de reconstrucții capitale ale anumitor blocuri şi reparații în majoritatea celulelor deținuților. Chiar dacă standardul de cel puţin 4 m2 de spațiu locativ pentru deținut se respectă în celule, condițiile materiale de detenție erau în general nesatisfăcătoare. Mobilierul (paturile, scaunele,) este vechi, cel mai des defect, condițiile de igienă fiind mediocre, lenjeria de pat (perne, saltele, cearșafuri, pături) uzate. Această imagine se creează şi datorită faptului că multe din celule, în special ale deținuților la detenție pe viaţă, sunt pline de numeroase dizabilități şi persoanelor în etate. Majoritatea veceurilor sunt într-o stare deplorabilă şi necesită reparate şi înlocuite obiectele sanitare vechi. Deținuții au acces la baie o dată în săptămână.

În acest context Colegiul penal consideră eronată și pripită soluția primei instanțe privind respingerea ca neîntemeiată a cerinței condamnatului în partea privind condițiile inumane și degradante de detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina în celula nr. 53, or, judecătorul de instrucție urma să verifice multiaspectual toate circumstanțele și motivele invocate, astfel că, judecătorul de instrucție nu a rezolvat fondul cauzei, nu a analizat sub toate aspectele materialele prezentate.

Aceste încălcări, indicate mai sus, nu dau posibilitate instanței de recurs de a examina cazul dat fără a întoarce dosarul la o nouă examinare. La rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil și în dependență de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanții la proces.

Prin urmare, Colegiul penal reiterează că cauza a fost examinată superficial, fără a cerceta minuțios sub toate aspectele circumstanțele cazului în raport cu motivele invocate de deținut.

În acest concurs de împrejurări, instanța de recurs consideră că nu se poate dispune posibilitatea examinării soluției hotărârii contestate, deoarece în lipsa indicării tuturor motivelor de fapt şi de drept care au format convingerea instanțelor, Colegiul penal nu are criterii de apreciere a temeiniciei sau netemeiniciei soluției pronunțate.

În acest context Colegiul penal reține prevederile art.469 Cod de procedură penală unde sunt enumerate toate chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei.

Astfel, la executarea pedepsei instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, dintre care: Pct. 18 alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați.

Potrivit prevederilor art.470 alin.(1) Cod de procedură penală, Chestiunile privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16) şi 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

În corespundere cu practica Curții Europene a Drepturilor Omului contradictorialitatea procesului presupune posibilitatea părților în proces, civil sau penal, de a lua cunoștință cu toate probele sau observațiile, anexate la dosar şi a le comenta (Cauza Morel, 27); iar în procesele judiciare, unde se ciocnesc interesele private opuse, egalitatea părților presupune că fiecare parte trebuie să aibă posibilitatea rezonabilă de a-şi prezenta cazul, inclusiv probele, în condiții în care nici una din părți nu are o prioritate vădită (Cazul Dombo Beheer B.V., 33).

Din cele expuse mai sus, instanța de recurs statuează că concluziile neclare, incomplete, incerte expuse de instanța ierarhic inferioară fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de reclamant constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Primind dosarul la o nouă examinare, instanța urmează să înlăture lacunele admise la examinarea cazului, să citeze participanții la proces şi în dependență de probele acumulate, să pronunțe o încheiere legală şi întemeiată.

Reieșind din faptul că, erorile admise de către instanța de fond, nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul penal va dispune rejudecarea cauzei în aceiași instanță, într-un alt complet de judecată.

12. În conformitate cu prevederile art. 469 - 471 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E:

Admite recursul condamnatului Bucilă Marin și cel al Penitenciarului nr. 17 Rezina, casează încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 13 februarie 2023,, privindu-l pe Bucilă Marin și trimite cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător Iurie Iordan

judecător Elena Cojocari

judecător Marcel Juganari